

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

PIK XLVII

Ч. 67.

Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 23-го березня 1939.

No. 67. Jersey City, N. J., Thursday, March 23, 1939.

VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ ПЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свобода“: BERgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: BERgen 4-1016. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

МОДЕЛЬ УКРАЇНСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ХАТИ ЗДОБУВАЄ ПЕРШУ НАГОРОДУ

НЮ ЙОРК. — Американські пластуни відділи дівчат побудували моделі хатин різних народів. Пластунський відділ ч. 49, в якому є українські пластуни, побудували модель української хати. Ці моделі є тепер виставлені в ньюйоркському департаментіві склепі Лорд енд Тейлор. Комісія, зложена з двох професорів Колумбійського університету, архітектів Леопольда Арнода і Вільяма Лесказа, а також пані Рут Видерспун, що завідує діточими виробами на Світовій Виставі в Нью Йорку, оглянула всі ті моделі і першу нагороду призначила відділові 49 за збудування української хати. Другу нагороду дістав відділ 133 за збудування швейцарської колиби. Також висказано призначення від 157-му за збудування шведської хати, від 2-му за збудування фінської хати; 196-му за англійську хату, а 6-му за американську.

Дах зі стріхи в українській хаті можна усувати, щоб показати глядачам також ціле внутрішнє урядження української хати. Внутрі виразно видно поділ української хати дві світлиці і сіни, а також меблі, ціле урядження, аж до маленької мітли. Над будуванням цього внутрішнього урядження наглядала старенька українська бабуса, подаючи американські газети. Цю хату, як теж інші можна оглядати в згаданім склепі. Нагороду зложено на руки панни Наталі Кулинич.

ПОТРІБНО НОВИХ ПРОМИСЛОВИХ ШКІЛ.

НЮ ЙОРК. — Завідуючий ньюйоркськими школами, Гарольд Кемпбел, заявив, що для міста Нью Йорку чимськорше потрібно 30 нових великих промислових шкіл, які помістять нових 50,000 учнів. Кемпбел говорив, що внаслідок великих вимог у промислі тепер багато учнів шукає нагоди вивчити добре ремесло. Та нема для всіх приміщення в теперішніх школах. Кемпбел говорив, що виховний комітет, заки рішиться на будову якої небудь промислової школи, радість з представниками школи, яких фахів тепер найбільше потрібно. Тепер планують відкриття таких промислових шкіл: цвітників, споживання рур, електричного споживання, машиністів моторів Діселя, повітряних улаждень, будови машин, будинків і кораблів.

УХВАЛЯЮТЬ ПОДАТКИ НА ВИПАДОК ВІЙНИ.

ВАШІНГТОН. — Сенат ухвалив податкову тарифу на випадок війни. На основі тої тарифи накладаноб величезні податки для усіх тих, що заробляють великі гроші. Від приходу \$2,000 плаченоб \$60 податку. Від \$10,000 \$2,640; від \$20,000 більше як половину, а від 10 мільонів майже все, бо 99 доларів від кожної сотки.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ЗАКОНОПРОЄКТ ПРОВАЛИВСЯ.

ВАШІНГТОН. — Організаційний законопроект, якого добивався уряд, та на основі якого зростає сила уряду, в сенаті провалився тільки одним голосом. Правдоподібно, що урядові кола старатимуть цей закон щераз предложити перед сенатом.

ПАРЕРЕСЬКИЙ ВИСКАЗУЄ СИМПАТІЇ БЕНЕШОВІ.

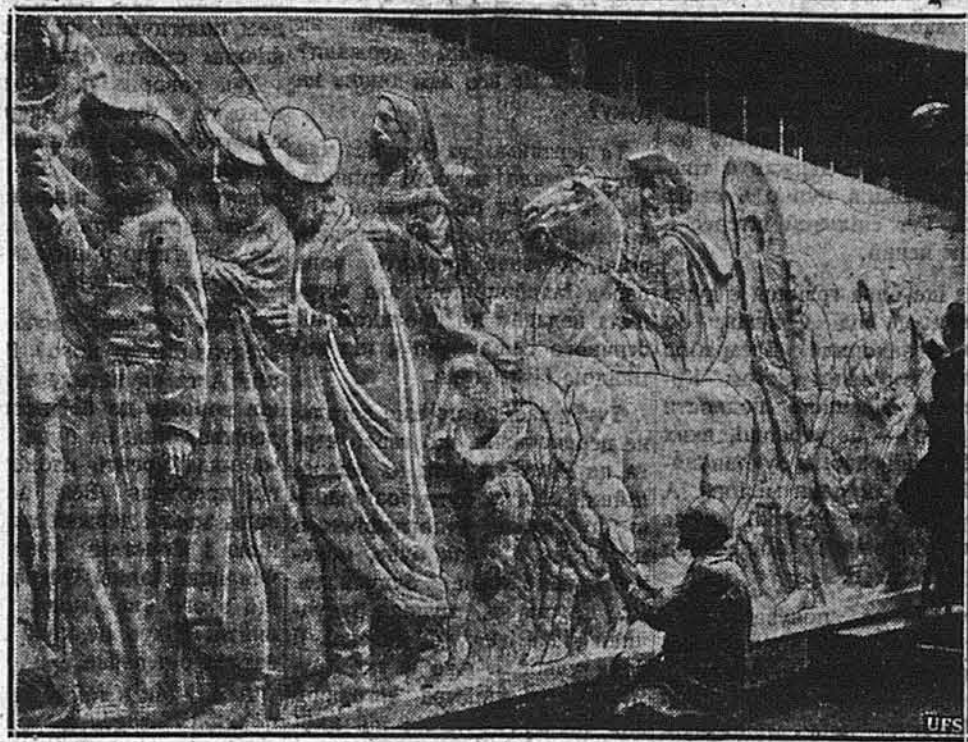
ШКАГО. — Відомий польський музик і політик Ігнатій Падеревський, який минулого року гратулював польському уряду за захоплення чеського Тешину, тепер вислав на руки Бенеша лист з симпатіями з причини захоплення Чехії і Словації німцями. Падеревський запевняв Бенеша, що він є проти „безправства і панування брутальної сили“.

ПОПУЛЯРНІСТЬ ДЮЯ ЗРОСТАЄ.

НЮ ЙОРК. — Бюро публічної думки під дирекцією Галопа, опублікувало, що популярність „Дюя“ від часу засудження ньюйоркського політичного „боса“ Гайнса, зростає вдвоє. Серед републиканських рядів чимраз частіше говориться про нього, як про майбутнього кандидата на президента з Републіканської Партії.

ГОВОРЯТЬ ПРО ІНФЛЯЦІЮ.

ВАШІНГТОН. — В сенатському спеціальнім комітеті, в яким розгратали справу срібла, розвинулася дискусія між сенаторами й Еклесом, головою федеральної резервної системи. Сенатор Питмен сказав, що коли уряд пробував всякі способи, крім інфляції, щоб підняти ціни, то чому тепер не поспробувати й інфляції. Еклес відповів, що це буде штучне піднесення цін, а тому — ніяке піднесення цін, тільки обниження грошей. Тоді сенатор Бора заважав, що коли ціли уряду дати людям в руки гроші, щоб вони його витрачували й в той спосіб піддержували торговельний оборот, то чому не поспробувати формули Тавнсенда і не дати старим людям великих пенсій? На це Еклес відповів, що пенсій треба, але не таких, які пропонує Тавнсенд.

В ЧЕШЬ ПІОНІРІВ.

У Гейдж Парку, в Топіка, Канзас, виставлять величавий пам'ятник американським піонірам. Виконує його в вапняку різьбар Фред Торі. Пам'ятник має 45 стій довжини.

ЗАЙМАНЕЦЬ СУДИТЬ.

Перед окружним судом в Самборі почалася розправа проти трьох дівчат, абсолювенток Учительського Семінаря У. П. Т., яким акт обвинувачення закидує — приналежність до О. У. Н. Тим разом на лаві обвинувачених засіли: Марія Менціньська, сестриниця відомого українського співака б. п. Менціньського, Марія Нижник та Теофіля Яворська. М. Менціньській закидує акт обвинувачення ще й провідництво жіночого гуртка О. У. Н. в Самбірщині.

ЩЕ ОДИН „ПРИЯТЕЛЬ“ УКРАЇНЦІВ.

„Політика“ з 10. П. приносить інтерв'ю з був. маршалом союму, вчехпольським лідером Тропчинським, у якому той торкнувся також української держави.

„На мою думку, сказав марш. Тропчинський, справа української меншини є одним з найважливіших питань, які ваготіють на майбутньому Польщі. Я був довгі роки великим приятелем українців, але переконався, що якнебудь згода з ними є неможливою. Позатим вони рішені працювати на шкоду Польщі, а особливо ж як німецьке знаряддя.“

„Перед 10-літтям відбував я припадково в Карлсбаді довгі розмови з о. Митрополитом Шептицьким. Але саме тоді ми одержали з Женеві вістки про виступи проти Польщі посла Лєвицького на конгресі нац. меншин. Розмови з о. Митрополитом Шептицьким закінчилися висновком, що з теперішнім українським поколінням нема що взагалі дискутувати.“

КОЛИ МЯСО ВОРОГ.

Мясо не шкодить людині, що аживає його умірковано. Тільки такі люди самі собі дочасно копають гріб, що ласують що-дня мясом. Ласі жируни мяса можуть сподіватись швидкопого хворіб і передчасної смерті. Особливо старі люди повинні їсти умірковано мяса. Тільки люди на далекій півночі, де все зимно, можуть їсти подостатком і мяса і жиру.

БАГАТІ ЗЛОЖИЛИ АНТРАЦИТУ В ОКОЛИЦЯХ БУСЬКА І СОКАЛЯ.

На просторі від Буська до Сокаля відкрили багаті зложі високопроцентного вугілля із прикметами антрациту, найвартіснішого роду камяного вугля. Верства груба на 1. м. починається в околиці Буська на глибині коло 250 м. В околиці Сокаля ця верства сходить до глибини 750 м. Ці зложі — як подає польська преса — відкрили вже доволі давно, однак відкриття вдержували в тайні аж до часу ухвалення нового гірничого законодавства, щоб устійнити способи та можливості експлоатації.

„СЕСТРИ-НЕПОКАЛЯНКИ“.

Не так давно померлий граф Е. Малинський, нащадок колишньої української православної шляхти Волині, залишив заповітом для організації сестер-непокалянок свої маєтки Березне й Немірки. Отак уперше усядуть на Волині ці сс.-непокалянки, яких досі тут не було. Працю свою вони ведуть досі лише на Виленщині й на Поліссі, „навертаючи“ місцеве українське населення. Кат. Ар. Пр., характеризуючи місіонарську роботу цих сс. на східних землях і сподіваючись від них великих здобутків на Волині, каже про них так: „Непокалянки — це справжній білий К.О.П., католицька сторожа нашого пограниччя“.

МОЛОКО МАЄ ВСІ ВІТАМІНИ.

Молоко має в собі всі потрібні до зросту та здоров'я вітаміни. Має молоко в собі вітаміни А, Б, Ц, Д і Г. Тому дитина скоро росте, розвивається і здорова, коли плекає мама своїм молоком або коров'ячим, що свіже й відповідно розпучене водою. Переважене молоко тратить деякі вітаміни. Тому коли годують дитину вареним молоком або пастиризованим з міських молочарень, то треба дитині давати по трохи помаранчевого соку і трану.

СКАНДАЛЬНА ЕРОТИЧНА АФЕРА У ЛЬВОВІ.

Львівська поліція арештувала д-ра Генрика Рапапорта, бувшу ученицю шкільного заведення С. К. та Евгению Берг жінку приватного урядовця під замітом намовлювання учениць до неморальних вчинків. Ціла справа виглядає так: Поліція заприштила вже у грудні м. р., що вчором до деяких льокалів приходять у товаристві старших мужчин молоді дівчата, імовірно учениці, які відтак відвідували зі своїми принагідними товаришами гарсонеру д-ра Генрика Рапапорта при вул. Вроновських 6. Крім того службовиці жіночої поліц. санітарної бригади ствердили, що Рапапорт поширює деморалізацію серед деяких учениць польських гімназій, заманоючи на ховзку дорогоу уявними користями, „срібними лисами“, шовковими панчішками, дорогими сукнями і т. д. Співробітником Рапапорта був якийсь д-р Норберт Пар, як кажуть адвокати, якого дівчата називали „Ясом“. Коло 20 легковірних дівчат попало в павутину деправаторів. Були це здебільша учениці одного наукового заведення, що мало колись добру славу. Оба „адвокати“ послугоувалися помічницями, які переводили набір серед учениць. Це б. учениця згаданого заведення С. К. та Евгения Берг. Жертви цієї афери — це здебільша дочки урядовців, одна навіть дочка директора сільських маєтків. Як виявило слідство, три жертви лікуються у лічницях, дві лікуються вдома, дві перейшли на недозволені операції. Афера викликала у Львові величезне вражіння.

ДВО-ДУЛОВІ СКОРОСТРИЛИ.

Німецьке військо має тепер — крім звичайних, і дво-дулові скорострили, звані „Близнюками“. Можна з них стріляти з обох дул на переміну. Коли одно дуло дуже нагріється, то можна вживати до стрілу друге. А можна стріляти і з обох дул нараз.

КАРПАТСЬКА УКРАЇНА ЗАВАЛЕНА МАДЯРСЬКИМИ ВІЙСЬКАМИ

БУДАПЕШТ. — Мадярщина покликala резерви. Її армія виносить тепер пів мільона жовнів, а скоро виноситиме понад 700,000. Більша частина війська знаходиться на території Карпатської України. Є поголоски, що саме там зачнеється мадярський наступ на Румунію, якщо вона не схоче мирним шляхом віддати Мадярщині Трансильванію, яку забрала по світовій війні, а де є 1,200,000 мадярів. До помічі має стати Мадярщині Болгарія, що громадить свої війська проти Румунії на полудні. Болгарія хоче відобрати від Румунії забрану їй Добруджу.

Німецьчина приглядається.

Всі зацікавлені, яку роллю відграє тут Німецьчина. Кажуть, що вона ніби заховується „невтрально“, а виступить як „посередник“ тоді, коли мадяри добре поб'ються з румунами.

МАДЯРСЬКИЙ МІНІСТЕР ПРО КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ.

БУДАПЕШТ. — Американська кореспондентка Ен МекКормик мала розмову з графом Чакі, мадярським міністром справ заграничних. Він признав, що Мадярщина згромадила в Карпатській Україні велику силу війська, але заперечив, що вона думає нападати на Румунію. Запитаний, як це було з Карпатською Україною, заявив, що уряд не питає Берліна в справі заняття Карпатської України, а тільки повідомив про це Рим. Але поступав у тій справі дуже обережно, виславши спершу на територію Карпатської України незначні військові частини. До перва тоді, як Німецьчина не відповіла на прохання о. Волошина взяти Карпатську Україну під свій протекторат, було вже певним, що Гітлер відтягнув своє давнє вето в справі спільної границі між Мадярщиною і Польщею.

За „мирну ліквідацію“.

Граф Чакі заявив далі, що німецький уряд інтервеновав в Букарешті й Будапешті, щоб „ліквідація Карпатської України“ пройшла мирним шляхом.

Певний Гітлера.

Мадярський міністер заграничних справ запевнив американську кореспондентку, що як довго живе Гітлер, так довго не станеться Мадярщині ніяка кривда з боку Німецьчини.

РУМУНІЯ І КАРПАТСЬКА УКРАЇНА.

БУДАПЕШТ. — На границі Румунії й Карпатської України є також нагромаджені й значні румунські військові сили. Спершу Румунія не хотіла нападати на Карпатську Україну, але як Мадярщина зачала займати К. У., то вона зголосила і свої претенсії. Хотіла зайняти сусідню округу аж по Хуст, а в тому і залізницю, що іде з Мукачева до Ясіня. В тій округі є кілька сіл з переважачим румунським населенням, яке, як відомо, відносилось дуже лояльно до української влади. Мадярщина відкинула ті домагання Румунії, а тільки заявила, що про це буде можна говорити пізніше, підчас переговорів.

У ПОЛЬЩІ ЗНАЛИ, ЩО СТАНЕТЬСЯ.

ВАРШАВА. — Польський уряд знав уже від довшого часу, що Чехо-Словачина розлетиться і опиниться цілковито в руках Німецьчини. Не знав тільки судби Словації, але був певний, що Мадярщина забере Карпатську Україну.

Є ОДНА ОРІЄНТАЦІЯ: НА ПОЛЬШУ.

ВАРШАВА. — Як в польській пресі, так і з боку усіх партій і груп, до соціалістів включно, піднявся тепер один і той самий голос: З уваги на вагу хвилі залишити усі спори і непорозуміння і визнати тільки одну орієнтацію: на Польщу.

ПРОТИ БЕЗПРАВСТВА.

ЛОНДОН. — Англія повитала ентузіастично Альберта Лєбруна, президента Франції, що прибув у відвідини, щоб ними заманіфестувати французько-англійську дружбу. Президент і англійський король наклеїли у своїх привітах гостро „міжнародно беззаконність“.

ПРОТИ ДЕМОКРАТІЇ.

РИМ. — Вірити, повинуватись і боротись. Це є ті кличі, що мають обєднати фашистів і нацистів у боротьбі з „демократичним бльоком“, що хоче війни з тоталітарними державами. Таке заявила фашистська Велика Рада.

СУДЬБА МЕМЕЛЮ ВИРІШЕНА.

КОВНО. — Литва рішена віддати Німецьчині пристань Мемель, яку дістала на підставі версайського договору. Мемель мав від 13 століття завжди німецьку більшість населення.

